

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7CdoR/1/2024
Identifikačné číslo spisu:	8120214143
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8120214143.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletých K. H., narodeného XX. N. XXXX a F. H., narodeného XX. C. XXXX, zastúpených procesným opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, deti matky G. H., narodenej XX. C. XXXX, L. XXX, zastúpenej advokátkou JUDr. Martinou Kožárovou Jenčovou, Prešov, Slovenská 69 a otca F. H., narodeného XX. U. XXXX, L. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Marekom Tkáčom, Nám. sv. Martina 39, Lipany, o zvýšenie výživného, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 28P/308/2020, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. júla 2023 sp. zn. 24CoP/4/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. júla 2023 sp. zn. 24CoP/4/2023 vo výroku II., ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že dlžné výživné za obdobie od 1. januára 2021 do 30. septembra 2022 na mal. K. vo výške 2 100 eur a na mal. F. vo výške 1 100 eur, je otec povinný zaplatiť k rukám matky v lehote 6 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia z r u š u j e a vec mu v zrušenej časti vracia na ďalšie konanie.

Dovolanie vo zvyšnej časti o d m i e t a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 19. septembra 2022 č. k. 28P/308/2020-219 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie zo 7. septembra 2016 sp. zn. 36P/16/2014 tak, že zvyšuje vyživovaciu povinnosť otca na mal. K. zo sumy 150 eur mesačne na sumu 250 eur mesačne, ktoré bude otec poukazovať k rukám matky, vždy do 15. dňa v mesiaci počnúc 1. januárom 2021 opakovane do budúcnosti a na mal. F. zo sumy 100 eur mesačne na sumu 150 eur mesačne, počnúc 1. januárom 2021 do 31. augusta 2022 a od 1. septembra 2022 na sumu 200 eur mesačne opakovane do budúcnosti, ktoré bude otec poukazovať k rukám matky, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred. Zároveň uložil otcovi povinnosť zaplatiť k rukám matky dlžné výživné za obdobie od 1.

januára 2021 do 31. septembra 2022 na maloletého K. vo výške 2 100 eur a na maloletého F. vo výške 1.150 eur a v prevyšujúcej časti návrh matky zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že maloleté deti pochádzajú z manželstva rodičov, ktoré bolo rozvedené rozsudkom tunajšieho súdu sp. zn. 36P/16/2014 zo 7. septembra 2016, ktorým bola schválená rodičovská dohoda. Maloletý K., maloletý F. a vtedy i maloletý M., boli zverení do osobnej starostlivosti matky a otec sa zaviazal prispievať na ich výživu sumou 180 eur na mal. M., 150 eur na mal. K. a 100 eur na mal. F.. V tom čase bol matkin príjem 400 eur mesačne a otcov 1 100 eur mesačne. Vzhľadom na čas, ktorý uplynul od predchádzajúceho rozhodnutia matka maloletých vyzdvihla potrebu zvýšenia vyživovacej povinnosti otca i s prihliadnutím na ich aktuálny vek, majúci za následok zmenu najmä nepravidelných výdavkov, ktoré znášala finančne sama.

1.2. Vychádzajúc z ustanovení § 62 ods. 1 až 6, § 75 ods. 1 a § 78 ods. 1 až 3 zákona č. 36/2005 o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o rodine“) a na základe doplneného dokazovania po zrušujúcom rozhodnutí Krajského súdu v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) z 29. marca 2022 č. k. 24CoP/135/2021-165 súd prvej inštancie považoval návrh matky na zvýšenie výživné z veľkej časti za dôvodný, nakoľko mal zo zisteného skutkového stavu preukázanú existenciu okolností spočívajúcich vo zvýšení výdavkov na maloleté deti, ako aj zvýšení príjmu matky, ale najmä výrazné zvýšenie príjmu otca, s prihliadnutím aj na odpadnutie mu ďalšej vyživovacej povinnosti, ktoré okolnosti na jeho strane poskytujú priestor na navrhované zvýšenie výživného. V nadväznosti na uvedené opätovne poukázal na čas, ktorý uplynul od predchádzajúceho rozhodnutia a predstavuje dobu viac ako 6 rokov, v rámci ktorej došlo k výraznej zmene pomerov jednak na strane maloletých, ako aj na strane rodičov. Určené výživné pritom predstavuje len 75% nárast od jeho pôvodnej výšky, čo relevantne odzrkadľuje celkový stav v rodine, v oblasti príjmov a výdavkov tak, ako vyplývajú zo zisteného skutkového stavu veci (t. j. dlhá doba od posledného rozhodnutia, vek detí, ich dospievanie, absolvovanie prvého, druhého stupňa základnej školy, mimoškolské aktivity a najmä zvýšený príjem otca a odpadnutie mu vyživovacej povinnosti). So zreteľom na uvedené skutočnosti v prevyšujúcej časti návrh matky zamietol.

1.3. Súd prvej inštancie určil dlžné výživné na mal. K. vo výške 2 100 eur a na mal. F. sumu vo výške 1 150 eur, keď vzhľadom na to, že sa jedná o vyššiu čiastku, povolil splatnosť dlžného výživného v lehote 6 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

2. Na odvolanie otca maloletých detí, Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. júla 2023 č. k. 24CoP/4/2023-362 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. potvrdil ako vecne správny (výrok I.) a zároveň vo výroku II. zmenil tak, že dlžné výživné za obdobie od 1. januára 2021 do 30. septembra 2022 na mal. K. vo výške 2 100 eur a na mal. F. vo výške 1 100 eur, je otec povinný zaplatiť k rukám matky v lehote 6 mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku (výrok II.). O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok III.).

2.1. Odvolací súd konštatoval, že po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu dospel k záveru, že určená suma výživného na maloletého K. a maloletého F. zodpovedá zákonným kritériám pre jeho určenie. V konaní bol zistený priemerný čistý príjem otca vo výške približne 40 465 Kč, t. j. 1 668 eur mesačne, ktorý vyplýva z prehľadu o jeho príjmoch za obdobie 1/2022 - 8/2022. Pritom sa nedalo neprihliadnuť na skutočnosť, že z prehľadu o príjmoch povinnej osoby vyplynulo, že otec maloletých detí okrem mesiacov júl a august 2022, kedy čerpal dovolenku, odpracoval nízky počet dní (v mesiaci január - 19 dní, v mesiacoch február a máj 2022 - 15 dní, v mesiaci apríl 2022 - 17 dní, v mesiaci jún 2022 - 16 dní, v mesiaci júl 2022 - 10 dní a v mesiaci august 2022 - 13 dní), pričom nebolo zistené, že by bol práce neschopný. Za daných okolností, kedy bol priemerný čistý príjem otca ustálený na sumu 40 465 Kč, mal odvolací súd za to, že otec by mohol dosahovať i vyšší príjem, keby odpracoval všetky pracovné dni v mesiaci. Napríklad za mesiac marec 2022, kedy otec odpracoval 21 dní, jeho príjem predstavoval sumu 45 207 eur. Prihliadajúc na predpokladaný príjem otca vo výške 1 667 eur, v prípade mal. F. spravodlivé výživné predstavuje sumu 200 eur, a v prípade mal. K. sumu 250 eur.

2.2. Odvolací súd tiež zdôraznil, že v posudzovanom prípade je potrebné poukázať na odôvodnené potreby maloletých detí. Od času poslednej súdnej úpravy vyživovacej povinnosti uplynulo takmer 7 rokov, na strane oboch maloletých chlapcov došlo k významnej zmene pomerov. Mal. K. študuje na II.

stupni základnej školy, profesionálne sa venoval futbalu, no po zranení chodí na rehabilitácie, kým v čase poslednej úpravy bol dieťaťom, toho času je dospelým mužom. Mal. F. je tiež žiakom II. stupňa základnej školy, hrá profesionálnej futbal na futbalovej akadémii, je alergikom, v čase poslednej úpravy bol v škôlke, pričom v tomto období vstupuje do puberty. Ich brat, Lukáš je už plnoletý, otcovi tým jedna vyživovacia povinnosť ubudla.

2.3. V nadväznosti na odvolaciu argumentáciu otca založenú na nepreukázaní skutočného príjmu matky maloletých detí, v rámci ktorej navrhol vykonať dokazovanie vyžiadaním správy od Slovenskej sporiteľni, a.s. v akej výške deklarovala príjmi pri podaní žiadosti o poskytnutie úveru na financovanie kúpy nehnuteľnosti, odvolací súd uviedol, že doplnenie dokazovania považuje za nadbytočné, nakoľko pre účely posúdenia skutočných príjmov matky je možné vychádzať z daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby, ktoré podala matka za rok 2021 a ktoré je založené v súdnom spise. Navyše matka poskytuje deťom i osobnú starostlivosť, pričom otec sa so synmi stretáva nepravidelne, keďže pracuje v Českej republike.

2.4. Odvolací súd v súvislosti s námietkou otca týkajúcou sa miery starostlivosti matky o maloletých podotkol, že z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že pri určení výšky výživného zohľadnil i mieru osobnej starostlivosti matky o obe maloleté deti, predovšetkým pokiaľ ide o starostlivosť nad mieru tej základnej, ako napr. rozvozy na tréningy, nevyhnutná pomoc pri učení nakoľko mal. K. má dysgrafiю a pod., ale aj vek maloletých detí, ktorý rozhodne nezodpovedá tomu, že by boli schopné sa sami o seba starať tak, ako to prezentuje ich otec.

2.5. Vo vzťahu k výroku II. napadnutého rozhodnutia odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie výšku dlžného na mal. K. ustálil správne. Pokiaľ ide o mal. F., výška dlžného výživného za obdobie od 1. januára 2021 do 30. septembra 2022 predstavuje 1 100 eur [za rok 2021 - 12 mesiacov x 50 eur = 600 eur, za rok 2022 (1. januára až 31. augusta 2022) - 8 mesiacov x 50 eur = 400 eur, za september 2022 - 100 eur]. S ohľadom na uvedené preto postupom podľa § 388 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. o zročnom výživnom.

3. Otec (ďalej aj ako „dovolateľ“) podal voči uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň navrhol odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu podľa § 444 ods. 1 CSP z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré videl v dôvodnosti dovolacej argumentácie a existencii hrozby vzniku peňažnej ujmy v prípade začatia exekučného konania.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) namietal v súvislosti s (i) nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa podľa názoru dovolateľa nevysporiadal so všetkými namietanými podstatnými a relevantnými argumentmi týkajúcimi sa zmeny pomerov pre zvýšenie výživného, miery výkonu osobnej starostlivosti matky o maloleté deti a zaplatenia dlžného výživného i s poukazom na predchádzajúce zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, (ii) nenariadením pojednávania, a s ním súvisiacim nedoplnením a nezopakovaním dokazovania, (iii) nevykonaním všetkých navrhovaných dôkazov bez odôvodnenia tohto postupu a (iv) nesprávnym vyhodnotením vykonaných dôkazov, čoho následkom bolo nesprávne zistenie skutkového stavu vecí. Dovolateľ pritom poukázal na bod 8. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, v ktorom odvolací súd prezentoval argumentáciu založenú na domnienkach dotvárajúcich skutkový stav, nakoľko z prehľadu o príjmoch vyplynulo, že jeho pracovné nadčasové hodiny predstavovali približne 1,5 mesiaca nad riadny pracovný fond dohodnutý so zamestnávateľom, z ktorého mu následne súd prvej inštancie vymeriaval priemerný mesačný príjem a pri argumentácii nezohľadnil čerpanie dovolenky aj v mesiacoch máj a december. Mal za to, že v danom prípade nenastala na jeho strane zmena pomerov súvisiaca s podstatným zvýšením príjmov na rozdiel od matky maloletých detí, keďže navýšenie priemernej mzdy bolo prechodného charakteru z dôvodu zníženého počtu zamestnancov, pričom od septembra 2022 bude dosahovať príjem, i s poukazom na nárokovateľnú sumu od zamestnávateľa vo výške 787,50 eura, opäť v priemernej výške 1 200 eur. Odvolací súd pri určovaní jeho priemerného čistého príjmu vychádzal z rozdielných zistení, resp. skutkového stavu ako súd prvej inštancie. V tejto súvislosti poukázal, že z napadnutého rozhodnutia nevyplýva, prečo odvolací súd aj napriek návrhu na doplnenie dokazovania o príjem za ďalšie obdobie t. j. od 1. septembra 2022 tomuto návrhu nevyhovel a navrhovaný dôkaz

nevykonan, rovnako ako nevykonan ani navrhovaný dôkaz ohľadom príjmu matky. Upozornil tiež, že predložené pokladničné doklady nesúvisia s danou vecou vzhľadom na to, že súd rozhodoval o výživnom nielen za obdobie roka 2021, ale aj za obdobie od 1. januára 2022. Súčasne pri zvyšovaní vyživovacej povinnosti súdy nižšej inštancie neprihliadli na nevyhnutné výdavky dovolateľa, ktoré znižujú jeho životnú úroveň a tým pádom by mali znižovať i životnú úroveň maloletých detí. Odôvodnené potreby maloletých, ktoré nižšie súdy vo svojich rozhodnutiach bližšie nezašpecifikovali, sú kompenzované pôvodnou výškou výživného, prídavkami na deti, daňovým bonusom či daňovým výdavkom vo výške príspevku na športovú činnosť dieťaťa. Podľa dovolateľa nemožno súhlasiť ani s názorom odvolacieho súdu prezentovaným v bode 10. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, keďže súd prvej inštancie sa nezaoberal poklesom miery výkonu osobnej starostlivosti matky o maloleté deti v súvislosti s ich stúpajúcim vekom s poukazom na bod 17. zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Prešove z 29. marca 2022 č. k. 24CoP/135/2021-165 a skutočnosťou, že sa po dohode s matkou staral o svoje maloleté deti i mimo súdom určený čas a finančne prispieval na nich nad súdom určenú výšku výživného.

3.2. Vo vzťahu k povinnosti uhradiť dlžné výživné sa odvolací súd podľa dovolateľa nevysporiadal s námietkou a k nej priloženým dôkazom, že na základe zrušeného rozsudku Okresného súdu Prešov z 24. mája 2021 č. k. 28P/308/2020-110 bolo dlžné výživné mesačne hradené na účet matky vo výške 450 eur na výživu oboch maloletých v období od júna 2021 do mája 2022, čo nepoprela ani matka maloletých, a teda došlo k riadnej a včasnej úhrade dlžného výživného, ktoré predstavovalo sumu 50 eur za každý mesiac v období od 1. januára 2021 do 31. augusta 2022 a sumu 100 eur za obdobie od 1. januára 2022 do 31. septembra 2022. Dovolateľ preto považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za nepresvedčivé, nepreskúmateľné a arbitrárne.

4. Matka vo svojom vyjadrení k dovolaniu, odkazujúc najmä na svoje doterajšie vyjadrenia k opakujúcim sa námietkam otca maloletých detí, navrhla podané dovolanie otca odmietnuť ako neprípustné. V súvislosti s návrhom na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia uviedla, že sa nestotožňuje s dovolateľom uvedenými dôvodmi, ktoré podľa jej názoru nepredstavujú dôvody hodné osobitného zreteľa, nakoľko uhrádzanie odôvodnených potrieb maloletých detí dovolateľa vo forme výživného, nemožno považovať za peňažnú ujmu povinnej osoby, pričom zároveň platí, že spotrebované výživné sa nevracia. Práve naopak odkladom vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu vznikne ujma na strane maloletých, ktorých výživa tým bude ohrozená, a preto žiadala, aby dovolací súd podaný návrh ako nedôvodný zamietol.

5. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov (ďalej len „ÚPSVaR“) ako procesný opatrovník vo vyjadrení k dovolaniu otca navrhol so zreteľom na doterajší priebeh dokazovania napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu potvrdiť.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v týchto veciach je od 1. júla 2016 upravené v zákone č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný mimosporový poriadok“ alebo „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 a § 77 CMP obsahujúce niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovujú inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, prípustnosť dovolania matky bolo potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie otca je čiastočne podané dôvodne.

8. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto

právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Otec maloletých detí prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

13. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

15. Dovolateľ v časti dovolania voči potvrdzujúcemu výroku napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (výrok I.), ktorým potvrdil zvýšenie vyživovacej povinnosti otca na jeho dve maloleté deti odvolaním

napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, pretože nedáva odpovede na všetky ním namietané podstatné a relevantné argumenty týkajúce sa zmeny pomerov pre zvýšenie výživného, miery výkonu osobnej starostlivosti matky o maloleté deti a zaplataenia dlžného výživného a to i s poukazom na predchádzajúce zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu.

16. Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak ale ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

17. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 a § 393 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Za rozhodujúce pritom považoval, že odôvodnenie oboch rozsudkov (konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu) zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia každého rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Závery, ku ktorým na ich základe nižšie súdy dospeli, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

18. V prejednávanej veci z obsahu spisu aj z odôvodnenia ostatného rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že nižšie súdy pri zvýšení výživného na maloleté deti prijateľným spôsobom aplikovali pravidlá určenia vyživovacej povinnosti rodičov k deťom určené v § 62, § 75 a § 78 ods. 3 Zákona o rodine. V podstatnom uviedli, že predpokladom zmeny výživného je výrazná a trvalá zmena pomerov, ktorou môže byť podstatne vyšší vek a s tým spojený nárast nevyhnutných životných nákladov, nástup do školy vyššieho stupňa, podstatná zmena pravidelného príjmu rodičov, zmena počtu vyživovacích povinností, keď posúdením všetkých zmien v pomeroch účastníkov konania od poslednej úpravy výživného sa sleduje zámer, aby došlo k spravodlivému vyhodnoteniu, či je skutočne zmena súdneho rozhodnutia dôvodná. Uvedené predpoklady boli v konaní preukázané. Pri ustálení výšky výživného vychádzali zo zistených príjmových pomerov oboch rodičov, zohľadnili dlhodobú osobnú starostlivosť matky o maloleté deti prispôsobujúcu sa ich veku v rámci rozhodného obdobia, zohľadnili vek maloletých, ich potreby. Súbežne skúmali pomery oboch rodičov, predovšetkým posudzovali ich zárobkové schopnosti a možnosti, ich ďalšie vyživovacie povinnosti.

19. Dovolacia argumentácia otca, v rozhodnom v podstate totožná s tou odvolacou, ktorou dovolateľ zdôvodňuje vadu zmätočnosti konania spočívajúcu v nepreskúmateľnosti rozhodnutia, podľa dovolacieho súdu smeruje predovšetkým k spochybneniu správnosti právneho posúdenia veci súdmi. Pokiaľ totiž dovolateľ namieta, že súdy pri rozhodovaní nezohľadnili tie skutočnosti, ktoré nemali viesť k zvýšeniu výživného, ide z hľadiska obsahového nie o námietky týkajúce sa procesného postupu súdov

(v zmysle procedúry prejednávania veci), ale o námietky týkajúce sa právneho posúdenia (právnych záverov súdov), na ktorom súdy založili svoje rozhodnutia. Najvyšší súd ale už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010). Na tom zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017. Výtýkaná nesprávnosť právneho posúdenia nie je procesnou vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP a nezakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia.

20. Pokiaľ ide o námietky otca, že odvolací súd nenariadil pojednávanie, aby vykonal ním navrhované dokazovanie na zistenie jeho aktuálneho príjmu, ktorý sa mal od septembra 2022 znížiť, treba mať na zreteli, že jedine ak sa odvolací súd chce odchyliť od skutkových zistení súdu prvej inštancie na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, musí dokazovanie sám zopakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov. Cieľom tohto postupu je, aby odvolací súd i s poukazom na princíp hospodárnosti (čl. 12 CSP) sám napravil vady v zistenom skutkovom stave a na tento účel vykonal dokazovanie. Pokiaľ ale odvolací súd nevidel dôvod pre odklon od skutkových zistení súdu prvej inštancie, ale na báze zadováženej už dokazovaním vykonaným súdom prvej inštancie chcel zdôrazniť ešte niektorú skutkovú okolnosť, nemusel dokazovanie zopakovať, prípadne doplniť a tým potom ani nariaďovať pojednávanie na prejednanie odvolania. Odvolací súd v dovolaní napadnutom rozhodnutí neprehodnocoval skutkové závery, nemal preto dôvod dokazovanie zopakovať a nepovažoval ho za potrebné ani doplniť. V danom prípade odvolací súd sa neodchyľil od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie (vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie) a otec ani neuviedol konkrétne skutkové okolnosti, ktoré mal posúdiť inak, než súd prvej inštancie. Z uvedeného potom vyplýva, že odvolací súd procesne nepochybil, keď vychádzal zo skutkového stavu, ktorý platil v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie. Zmena pomerov, ktorá nastala až po rozhodnutí súdu prvej inštancie, ktoré odvolací súd považoval z hľadiska skutkového a právneho za správne a nebola by len dočasná charakteru, by mohla mať relevanciu len pre zmenu posledného rozhodnutia o vyživovacej povinnosti rodičov na maloleté deti (t. j. napadnutých rozhodnutí nižších súdov), a to v rámci nového právneho posúdenia veci v rámci aplikácie § 78 ods. 1 Zákona o rodine.

21. Dovolateľ zároveň namietal nedostatky v procese dokazovania, keď súdy nižšej inštancie nesprávne vyhodnotili jeho možnosti dosahovať zvýšený príjem, z ktorého zvýšeného príjmu pri určovaní výživného vychádzali i do budúcnosti, dostatočným spôsobom nezohľadnili príjem matky, ako aj pokles miery výkonu jej osobnej starostlivosti o maloleté deti v súvislosti s ich stúpajúcim vekom, nedostatočne zistili výdavky maloletých a oboch rodičov, prispievanie na výživu detí z jeho strany aj nad súdom určenú výšku výživného a pod., čím dovolateľ tiež naznačoval, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil na nedostatočne zistenom skutkovom stave.

22. Ani dovolacie námietky otca, týkajúce sa (prípadného) nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie a (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré jeho rozhodnutia (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávajú názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná (bez ďalšieho) za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania.

23. Ako už bolo uvedené, dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolací súd nedisponuje oprávnením dokazovať hmotnoprávne skutky, na to slúži nachádzacie konanie a konanie na odvolacom súde. Predmetom dokazovania pred dovolacím súdom sú napríklad včasnosť a prípustnosť dovolania; skutkový stav a výsledky dokazovania spred nižších súdov sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J.,

Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, pri § 442). Dovolací súd bol preto viazaný zisteniami súdov nižších inštancií ohľadom posúdenia možnosti zvýšenia výživného otca.

24. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu, resp. skutočného stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (tu porovnaj aj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

25. Inak tomu ale bolo vo vzťahu k zmeňujúcemu výroku napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ktorým rozhodoval o zročnom výživnom na maloleté deti, kde dovolateľ namietal nevysporiadanie sa s jeho podstatnými námietkami vo vzťahu k ustáleniu dlžného výživného (bod 3.1.).

26. Odvolací súd napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP v časti výroku o zročnom výživnom na maloletého F., keďže dospel k záveru, že prvoinštančný súd jeho výšku ustálil nesprávne, pričom v odôvodnení rozhodnutia podal vlastný matematický výpočet, bez jeho bližšieho vysvetlenia a úplne rezignoval odpovedať otcovi na jeho odvolaciu argumentáciu, ktorou sporoval výšku súdom prvej inštancie určeného zročného výživného na obe deti. Navyše do zmeňujúceho výroku odvolací súd poňal aj rozhodovanie o odvolaní otca voči rozhodnutiu o zročnom výživnom na maloletého K., ktoré považoval za správne, čím ho v podstate potvrdil, čomu potom dovolací súd prispôbil výrok vlastného rozhodnutia.

27. Vychádzajúc z uvedeného potom niet pochyb o tom, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v časti rozhodovania o zročnom výživnom na deti neobsahuje náležité vysporiadanie sa s odvolacou argumentáciou otca týkajúcou sa riadnej a včasnej úhrady dlžného výživného, v súvislosti s ktorou predložil i výpis z účtu obsahujúci prehľad transakcií za obdobie od 1. decembra do 13. októbra 2022, v rámci ktorej namietal, že na základe zrušeného rozhodnutia súdu prvej inštancie poukazoval na účet matky výživné na oboch maloletých v období od júna 2021 do mája 2022, ktorú argumentáciu ako už bolo konštatované odvolací súd úplne obišiel, a len stroho skonštatoval správnosť ustálenej výšky dlžného výživného vo vzťahu k maloletému K. a v prípade maloletého F. poukázal na výšku dlžného výživného za obdobie od 1. januára 2021 do 30. septembra 2022, ktorá podľa neho má v zmysle jeho výpočtov správne predstavovať sumu 1.100 eur. Tento nedostatok v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu má preto za následok, že napadnuté rozhodnutie v časti rozhodovania o zročnom výživnom nespĺňa požiadavky stanovené súdu v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP na riadne odôvodnenie rozsudku. Vychádzajúc pritom i z konštantnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky nie je pochyb o tom, že úplná absencia reakcie odvolacieho súdu na odvolacie argumenty otca týkajúce sa zročného výživného, ktoré podporovali jeho obrannú argumentáciu, naplnilo dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

28. So zreteľom na uvedené dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v zmeňujúcom výroku II., ktorým rozhodol o odvolaní otca voči rozsudku súdu prvej inštancie v časti o zročnom výživnom na maloletého K. a na maloletého F. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP) a dovolanie otca voči potvrdzujúcemu výroku I. rozsudku odvolacieho súdu podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

29. Pokiaľ ide o návrh otca na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, najvyšší súd vo vzťahu k výroku I. napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ktorým sa rozhodovalo o bežnom výživnom, nezistil splnenie predpokladov pre vydanie rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a zároveň

zrušením výroku II. dovolaním napadnutého rozhodnutia odpadol dôvod pre otcom navrhovaný odklad jeho vykonateľnosti v danej časti, ktorou sa rozhodovalo o zročnom výživnom do právoplatného rozhodnutia o dovolaní, preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

30. Dovolací súd zároveň pripomína, že ak dovolací súd zruší rozsudok odvolacieho súdu a vráti mu vec na ďalšie konanie, odvolací súd nesmie odôvodnenie svojho nového rozsudku koncipovať tak, že iba dopĺňa pôvodné odôvodnenie zrušené rozsudku. Zrušený rozsudok v čase opätovného rozhodovania už právne neexistuje (obdobne pozri nález Ústavného súdu SR z 26. apríla 2017, sp. zn. II. ÚS 754/2016).

31. Opomenúť nemožno ani to, že dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je v demokratickom právnom štáte základnou podmienkou legitimacy každého rozhodnutia súdu. Iba ak je rozhodnutie súdu dostatočne, racionálne a presvedčivo odôvodnené, má verejná moc morálne právo vynucovať jeho rešpektovanie a adresáti rozhodnutia majú morálnu povinnosť ho rešpektovať. Ak súd takto nedokáže odôvodniť svoje rozhodnutie, jeho rozhodnutie sa tým stáva neobhájiteľné, čomu je potrebné sa v ďalšom konaní vyvarovať.

32. Ak bolo rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP); v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 1 a 3 CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.